

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VIII. Aspectus impudici & libidinosi haud dubiè sunt peccata
mortalia

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

Amor refrænans carnis opus, & concupiscentiam. clxxxij

tiunt facientibus. Itaque in illis imaginibus fornicationum omnis omnino plebs animi fornicatur. Si in externis imaginibus fornicationum libenter visis animoque versatis, plebs animo fornicatur: ergo & in imaginibus externis adulteriorum, incestuum, &c. libenter visis, &c. animo adulterat, incestuat, &c. Unde Christus Matth. 5. *Qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, jam moechatus est in corde suo.* Ex quibus verbis Chrysostomus homil. 3. de David & Säuile infert adulterii reos esse plebique spectaculorum spectatores; nec id solum intelligit de aspicientibus ad concupiscendum cum concupiscentia efficaci; verum & inefficaci; uti vidimus n. 53. Vide etiam infra num. 62.

57 Ex his conlectarium est, morosam delectationem specificam sortiri malitiam, in confessione aperiendam, pro specifica diversitate tam personæ representatæ, quam personæ representantis: quia præmissa ostendunt delectationem morosam ejusdem speciei esse cum opere externo, de quo capitur delectatio, idque perspicue tradit S. Thomas supra. Opus verò externum, v. g. fornicatio, specificam diversitatem sortitur pro specifica diversitate tam personæ quæ fornicatur, quam personæ cum qua fornicatur. Enimvero cui, ratione voti v. g. prohibitum est fornicari, prohibitum est de fornicatione delectari. Et sic de aliis.

58 Conjugatus utique, vel conjugata, morose delectatus vel delectata de copula cum persona soluta, tenetur matrimonii sui circumstantiam in confessione aperire: quia peccavit contra fidem & vinculum matrimonii; sicut contra voti sui vinculum peccat Religiosus per ejusmodi delectationem. Siquidem matrimonii, sicut & voti vinculum, non sola ligat corpora, sed & maxime affectus. Per consequens non solum impedit ne conjugatus cum non sua jungatur corpore, sed & ne jungatur venereo affectu, sive efficaci, sive inefficaci, per ejusmodi delectationem; quantumcumque quis mente præscindat circumstantiam status sui: cum se obligaverit ad abstinendum ab ejusmodi delectationibus, ut rectè Turtianus select. p. 2. disput. 16. dub. 1. oppositam opinionem Hurtadi, Eusebii, Hererae, &c. merito censens esse improbabilem.

59 Et hinc ulterius dicendum, delectationem morosam de opere venereo contrahere malitiam cognitam circumstantiarum objecti, etiam si affectus voluntatis à circumstantiis illis præscindat; sicut contrahit malitiam mortalem cognitam operis venerei, licet affectus voluntatis ab ea præscindat. Revera namque ejusmodi præcisiones illusoriae sunt, ut supra dixi. Nec affectus magis præscindere potest malitiam specificam cognitam, proveniente ex circumstantia personæ representatæ, quam proveniente ex circumstantia personæ representantis, quam Bonæ-Spei (hoc in puncto nobis contrarius disp. 8. de peccatis n.

82.) fatetur revera præscindi non posse, dum cognoscitur inesse. Cur igitur potius dicit præscindi posse circumstantiam personæ representatæ?

Quia (inquit) habet se antecedenter ad affectum. At similiter circumstantia personæ representatæ habet se antecedenter ad affectum; quemadmodum enim objectum, & quacumque circumstantia se tenens ex parte objecti, habet se antecedenter ad notitiam (juxta illud, *ex objecto & potentia paritur notitia*) ita se habet antecedenter ad affectum. Nec ad hoc magis necesse est quoddam habeat se excitativè ad affectum, quam id necesse sit in circumstantia personæ representantis.

Atque hinc amplius ostenditur, præcisiones ejusmodi revera esse illusorias. Alias enim sequeretur 1. delectationes omnes morosas de objecto quocumque venereo ejusdem esse speciei. 2. non esse mortaliter illicitum, in materia venerea, morose delectari de objecto mortaliter malo, cognito ut tali, dum affectus non tenderet in illud quæ tale. 3. conjugatum & religiosum non peccare contra rationem specificam sui status, admittendo delectationem morosam circa non suam, cum affectiva præcisione à ratione illa specifica, quamlibet hic & nunc cognita. Hoc autem certissime dici non potest. Quemadmodum enim religiosus per votum suum se totum & quoad corpus, & quoad affectum tradidit Deo, & maritus per matrimonium uxori; sic uterque se totum subtrahit cæteris. Religio ergo voti tam impedit ne non religiosus morose delectetur circa religiosum, sub ejusmodi præcisione; quam ne religiosus sub simili præcisione morose delectetur circa personam non religiosam.

CAPUT VIII.

Aspectus impudici & libidinosi haud dubie sunt peccata mortalia.

62 **P**ROBATUR ex Matth. 5. *Omnis qui viderit mulierem ad concupiscendam eam, jam moechatus est corde suo.* Quæ verba explicans Chrysostomus Homil. 17. in Matth. Christus (inquit) non alium solummodo, sed impudicum quoque coerces affectum, ut discas ubi consistat illud quod supra Scribarum & Phariseorum nostra præcipitur abundare justitia. Propter quod ait: " Qui viderit mulierem, &c. " Hoc est dicere: qui dat operam in venusta corpora curiosus inveni, & decoras ancipari facies, talique animam spectaculo pascere, & obscenos pulchris etiam vultibus oculos affigere. Non enim idcirco Dominus advenisse contentus est, ut solummodo corpus a malis actibus, sed ut prius animam quoque ab hujusmodi cogitationibus averteret. . . . Propterea non dixit, qui concupivit ad adulterandum, sed qui viderit ad concupiscendum. . . . id est, qui concupiscentiam videndi curiositate sibi ipsi collegerit, quique, nullo omnino cogente, quiescenti animæ feram subitid immerit. . . . Quod certe etiam veteri le-

ge prohibetur Prov. 6. Noli (inquit) addicere pulchritudinem alienam. Cohibuit aspectum, ne hujusmodi licentiâ fidens, etiam in peccatum quandoque corrueris. Quid autem (inquit) si video, & concupisco, scia tamen nihil turpe ago? Et sic quidem jam in adulterorum parte numeraris. Pronuntiavit enim Lator legis, nec amplius aliquid oportet scrupulosius inquirere. . . . Dixit: „ Qui viderit mulierem ad concupiscendam „ eam, qui scilicet ad hoc aspicit, ut oblectet aspectum.

63 Propterea etiam Eccli. 9. scriptum est: *Virginem non conspicias, ne forte scandalizeris in decore ipsius. . . . Propter speciem mulieris mulii perierunt.* David post meridiem deambulans in solario domus regiae, vidit Bersabee se lavantem. Vidit & concupivit, & adulterium ac deinde homicidium perpetravit. Senes, ut dicitur Daniel. 13. videbant Susannam quotidie ingredientem & deambulantem in pomario viri sui, & exarserunt in concupiscentiam ipsius. Quod ne sibi contingeret: *Pepigi* (inquit sanctus vir Job 3.) *fecit ut cum oculis meis, ne ne cogitarem quidem de virgine. Quam enim partem haberet in me Deus desuper, & hereditatem Omnipotens de excelsis?* Ad quae verba S. Gregorius lib. 21. Moral. c. 31. *Quisquis per has corporis fenestras incaute exterius respicit, plerumque in delectationem peccati, etiam nolens cadit, atque obligatus desideris, incipit velle quod nolit.* Ut ergo sanctus vir cogitationes cordis castè servare potuisset, factus cum oculis pepigi, ne prius incaute aspiceret, quod postmodum invidius amaret. Valde namque est grave quod caro deorsum trahit, & semel species forma, cordi per oculos illigata, vix magni luctaminis manu solvitur. Ne ergo quadam lubrica in cogitatione versemus, providendum nobis est: quia intueri non deoet, quod non licet concupisci.

64 Nec ideo aspectus illos judicare debemus nobis non periculosos, quod nihil mali in nobis produxerint, cum aspeximus: cum subinde contingat, ut etiam post annos noxamentum inferant. Cujus exemplum terribile idem Gregorius Magnus l. 2. Dialog. c. 2. refert in sancto Benedicto, qui post pueritiam sanctè transactam, tam violentam in eremo passus est tentationem, ut etiam penè relinquere eremum voluptate victus deliberaret. Occasionem verò tentationis ibidem exprimit: *quandam namque aliquando feminam viderat, quam malignus spiritus ante ejus mentis oculos reduxit.*

65 Non ideo tamen illicitum est personam alterius sexus intueri, nec secularis uniuscuique tenetur demissis oculis incedere per plateas, alteriusvè sexus alloqui personas. Imò tanta præcautio posset aliquando plus obesse, quam prodesse. Timor enim excessivus cogitare facit de objecto timoris, facilèque tentationes caulantur, ad quas evitandas ommittitur aspectus. Non est ergo per se illicitum personas alterius sexus intueri, sed ex

complacencia vel curiositate intueri, vel etiam oculos figere in earum aspectu. Propter quod Augustinus epist. 211. aliàs 109. dicit: *Oculi vestri, etsi jacentur in aliquem, figuntur in neminem.* Videri potest S. Antoninus p. 2. tit. 5. §. 7. ubi sapienter monet peccati per aspectum, vel ex quadam curiositate, ut sciat quis factionem, seu formam ejus, vel ornametum earum, quadam sensuali complacencia de pulchritudine ejus: sicut mulieres de Aegypto ascendebant per muros, ut viderent transeuntem Joseph pulcherrimum, quod sine peccato veniali non est: vel ut libidinosè inardescat in concupiscentiam ejus, & hoc est aspiceret ad concupiscendam, quod est mortale. Et quò dictum est de viro erga mulierem, idem per totum de muliere aspiciente virum. Ex hoc ostenditur, quam graviter, & quam innumerabiliter peccant, qui diebus festis, vel aliis, discurrunt per Ecclesias, vel vias, ad procanaum (vel aspiciendum) mulieres, vel sicut capiti in aliqua sequuntur eam. Ad quid enim, nisi ad concupiscendum libidinosè? qui tot peccata mortalia perpetrant, quot diversas concupiscentes aspiciunt, vel quot vicibus unam & eandem sequentes, diversis temporibus aspiciunt ad concupiscendum. Ipsa etiam mulieres, perpendentes se adamari & prociari, quotiescumque stansiosè offerunt se aspectibus amatorum, ut illis placeant, toties peccant mortaliter, etiamsi nihil turpe agere vellent cum illis. Et ratio est, quia sunt causa efficacè ruinae illorum, & quò occasionem damni dat, damnum quoque deorsum se videtur, ut habetur in canone.

Atque ex dictis lethale quoque peccatum 66 est, seipsum, vel alium, cuiuscumque sexus, in partibus verecundioribus corporis, abique legitima causa, studiosè aspiceret: quia ejusmodi aspectus natus est factas libidinis imagines in animum ingerere, obscenosque motus in corpore excitare. Coitum etiam brutorum animalium studiosè intueri, & considerare, periculosum est, & plerumque mortale peccatum. Ob eandem rationem mortale quoque est effingere, pingere, palam exponere, apud se retinere, libidinosè intueri imagines, aliquam turpitudinis speciem præ se ferentes, v. g. nudas feminas representantes. Quia ad turpes imagines in adolescentum animis efformandas plurimum valent. Siquidem *damon nuda figura affidet*, inquit Chrysostomus in Psa. 113. Graviter proinde peccant qui ejusmodi figuras vel imagines aspectui adventantium vel domesticorum exponunt. Si enim aspectus vel unius picturæ talis adeo periculosus sit, quot peccatorum periculo adventantes & domesticos exponunt, qui eas publicè exponunt oculis ipsorum? Imò & seiplos periculo turpium cogitationum exponunt, qui eas non exponunt quidem in loco ad quem accessum habent exteri, nec ubi passim intrant domestici, sed ubi dormiunt ipsi. Et istud providere videntur saluti alienæ, obli-viscuntur suæ.

67 Propterea rerum turpium obscenarumque imagines effingi, sacri vetant Canones, *de-lerique, vel ad honestatem reconcinari jubet Concilium Mediolanense V. p. 1. tit. de his qua ad sacramentalia, &c.* Statutaque Syno-dalia Ecclesie Bisuntinæ, sicut & Statuta Car-dinalis Grimaldi, Aquesis Archiepiscopi, & Rituale Bituricense anni 1666. eos absolvi vetant, qui ejusmodi imagines apud se reti-nent, nec delere, vel ad honestam formam reconcinare volunt; sicut & eos qui tales imagines effingunt, aut vendunt.

CAPUT IX.

Verba impudica, seu turpia proferre, obscenas cantilenas canere, vel libenter audire, utplurimum est peccatum mortale contra sextum præceptum, vel propter affectum minus castum, vel propter periculum turpium cogitationum, vel propter scandalum.

68 Propter affectum quidem minus castum. Quia ex abundantia cordis os loquitur; ex turpiloquio proinde libenter prolato, proferens arguitur de affectu minus casto. Quia, ut Hesselius ait in explicatione hujus præcepti, manifestum est verba venerea, causâ recreationis prolata, significare quod homo turpibus delectatur, & ad hoc proferri, ut alii similiter oblectentur. Confer ea quæ S. Clemens Alexandrinus dicit infra num. 71.

69 Nec à Confessariis recipienda est excusatio satis frequens eorum, qui verba ejusmodi proferre se dicunt absque ulla cogitatione mala. Cum ut minus id cogitent quod dicunt; aliquid ergo malum seu turpe cogitant. Deinde verba infamia non assumerent pro materia recreationis & risus, si à rebus infamibus, per ea significatis, abhorrent, uti abhorrent debent. Denique signum satis evidens est, quod for-dibus illis delectentur, eo ipso quo de ipsis libenter loquuntur, & in colloquio de illis jucundantur, etiam nullam habeant voluntatem aliquid ejusmodi faciendi. Neque enim voluntas ista requiritur, ut anima coram Deo rea sit gravis peccati, ut constat ex dictis de gravitate peccati delectationis morosa.

70 Præterea turpiloquium illud utplurimum grave peccatum est propter periculum turpium cogitationum, quas verba turpia excitare nata sunt tam in animo proferentis, quam libenter audientis. Et hinc utplurimum etiam grave pec-catum est propter scandalum: scriptum est enim: *Corrumpunt mores bonos colloquia prava.* I. Cor. 15. Et declaratur hæc ratio, quia verba turpia proximo sunt utplurimum occasio turpium cogitationum. Vel enim audientes, omnes impudici sunt, vel aliqui ex ipsis pudici? Si omnes impudici, turpiloquium erit ipsis causa multorum peccatorum: quia ex eo facilimè ipsi deveniunt in cogitationes & delectationes venereas, occasioneque accipiunt turpiloquium continuandi. Si aliqui ex audientibus sint pudici, ex audito turpiloquio magis ferietur imaginatio ipsorum, quam impu-

Tom. II.

dicorum, ita ut non solum tunc, sed & diù post diabolus non raro illius occasione vexet illos per turpes cogitationes, per quas aliqui ex ipsis forsitan amissuri sunt gratiam Dei. Constat enim, non paucas animas timoratas pluribus annis diù valde tentatas vexatasque fuisse per ejusmodi cogitationes, occasione auditorum verborum turpium excitatas, seu etiam occasione verborum æquivocorum, quæ frequenter magis periculosa sunt, quam aperte turpia: quod enim facilius recipiuntur, eò periculosiora sunt. Facilius verò ab animabus nondum omninò corruptis audiuntur verba turpia, dum teguntur velo aliquo, ipsorum infamiam tegente; dumque ejusmodi verba placent, ob eam quam non raro continent subtilitatem, curiositatem provocant ad considerandam ipsorum significationem.

Videri potest S. Clemens Alexandrinus l. 71 2. Pædagogi c. 4. ubi dicit de causis vehementer invehitur in turpiloquium. Et c. 5. graviter monet, quod dum aliquis turpia proferit, oportet quoque ipsum subrisum doceri & castigari; & si ob turpes res excitatus fuerit, erubescere potius videri, quam subridere: ne videamur per consensum collatari. Capite verò 6. à turpiloquio (inquit) & nos omninò abstinere oportet, & eis qui illo utuntur os obstruere, & aspectu severiore, & vultus aversione, & subsannatione, & sæpe etiam asperiori oratione. Quæ enim (inquit Christus Matth. 15.) ex ore exeunt, conquinant hominem. Profanum, intemperantem, & petulantem eum offendunt (nota pro confirmatione ejus quod dixi num. 68.) non modestum, honestum & temperantem.

CAPUT X.

Chorearum & saltationum frequentatio adeò periculosa est, ut sine peccato raro vel nunquam fiat.

72 Ita S. Carolus Borromæus in tract. adversus choreas, & S. Franciscus Salesius Introd. ad vit. devot. c. 33. post SS. Patres Chry-stomum homil. 49. in Matth. Ephrem Syrum homil. cujus titulus est, *Christianos à ludicris rebus abstinere oportere.* Ambrosium l. 3. de virginib. c. 5. &c. Ne autem in æquivoco hæreamus, de choreis loquimur, prout vulgò fiunt, in quibus puellæ cum juvenibus, præ-ludente instrumento, per intervalla saltant, colloquiisque, osculis, amplexibus, &c. se oblectant. Earum frequentationem dicimus esse periculosam, quod multorum peccatorum occasiones satis propinquas & incentiva exhibeat, quod ad excitandas & fovendas pravas cupiditates & venereas delectationes sit vehementer opportuna, quod ad pompas pertineat, quas in baptismo ejuravimus, ut S. Ephrem testatur loco citato, sicut & Tertullianus, Cyprianus, Minut. Felix, Salvianus, quod per frequentationem illam vigilantia christiana, spiritus orationis, compunctionis & penitentia extinguitur; quod per eandem vanitates & infania, chri-